

Князь Александъръ на 1882 г. замина ужъ за своето хенсенско отечество, а въ сжщностъ за Петербургъ. Своего намѣрение той скри и отъ своитѣ министри. То бѣ да моли отъ Русия председателъ на министерството. Следъ дълги преговори, изпратенъ бѣ генералъ Соболевъ, по-късно началникъ на дивизия на бойното поле въ Манджурия. Съ него дойде и новиятъ воененъ министъръ баронъ Каулбарсъ. Новото министерство се състави на юлий 1882 г. отъ руси и българи консерватори. Тя бѣ сждбоносна година. Силитѣ съ криво око гледаха на усиляването на руското влияние въпрѣки Берлинския договоръ, който гарантираше на България народна самоуправа. Консерваторитѣ не се спогодиха съ генералитѣ, и скоро князътъ бѣше напуснатъ отъ всички българи. Макаръ че се бѣ обвързалъ въ Петербургъ да задържи рускитѣ министри известно време, при все това презъ септемврий 1883 г., следъ коалицията на всички български партии, възстанови Търновската конституция и уволни рускитѣ генерали. Туй стана причина за скарването съ Русия. Александъръ между туй подпадна додъ влиянието на англичанитѣ, и, както е известно, най-после на 1885 г. биде принуденъ да напусне България.

Д-ръ Иречекъ следъ оставката на министерството биде назначенъ съветникъ при министерството на народната просвѣта, както тогава при министерството на финанситѣ имаше сжщо такъвъ чужденецъ съветникъ французинътъ Е. Queillé, по-после директоръ на финанситѣ въ Алжиръ. Иречекъ бѣше сжщо и председателъ на учебния съветъ, който имаше за задача да помага на министерството на просвѣтата. Ала презъ последния превратъ учебниятъ съветъ биде разтуренъ; говорѣше се, че председателътъ само работи, а останалитѣ членове ужъ се търкаляли по канапетата и въ заседанията говорили врѣли и некипѣли работи.

Сега настанаха за Иречекъ по-свободни времена, когато можеше да се предаде на литературни студии и пжтувания по страната. Чиновникитѣ отъ министерството, съ висше образование българи, тогава доброволно приеха да преподаватъ въ най-горнитѣ класове на софийската гимназия. Частъ отъ ученицитѣ бѣха възрастни, узрѣли хора; тепърва полека лека се изравниха генерациитѣ въ отдѣлнитѣ класове. Д-ръ Иречекъ преподаваше история, поради липса на книги главно по ржкописни бележки. Неотколе при 25-годишния юбилей на гимназията, нѣкогашнитѣ му ученици си спомниха и за него въ юбилейния сборникъ; тамъ се даже споменува, че „говорилъ много сладко български“ (Юбилеенъ сборникъ, на I софийска държавна мжжка гимназия, София, 1904 стр. 146).

Най-близъкъ кржгъ му бѣха българскитѣ писатели. Старото поколѣние се представяше отъ стария Петко Р. Славейковъ, който въ турско време издаваше въ Цариградъ вестни-